הלכה יד: מעשר שני הלכה א: מעשר שני הנכט עו.
לח ה מיי פ"ב מהלי
בכורים הלכה א
ופ"ג הלכה ה: למ ו מיי פי"א מהלכות מעשר שני הלכה א ופ"ג מהלכות בכורים

הלכה י: ז מיי' פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה ה ופ"ג מהלכות בכורים הלכה ה: בא ח מיי׳ פי״א מהלכות מעשר שני הלכה ח: בב ט מיי' פ"ג מהלכות

מעשר שני הלכה ב:

תוספות ישנים (המשר) במעשר ותימה דבפרה החים מקדם (קדומין נב:) דחיק לחשכוחי סחס משנה דסבור דמעשר שני ממון נבוה הוא ואמאי לא פשינו גבוט טומ ומתנה נמ פשים מהך מתני' ונ"ל והן נכסי כהן ליקח בהן בהמה טמאה עבדים וקרקעות משא"כ במעשר דלא ניתן רק לאכילה ולשתיה וסיכה תימה דהא אמרינו לחמן לא נתתי ממנו למת ליקח לו ארון ותכריכים הא לחי דומיא דמת כגון חלוק ומכנסיים שרי וי"ל דמ"מ ליקח בהמה טמאה עבדים וקרקעות אסור. ולראש"י נראה דלא קשה מידי דהתם בטמא איירי וקאי אלא בערתי ממנו בטמא ור"ל ולא נתתי ממנו כשהיה טמא למת וכן פ"ה לקמן ב) דמעשר דטהור ודאי כ) דנועשו דשיטור ודנוף דחזי לאכילה לא שרי רק לאכילה ולשתיה וסיכה: וטוליו בחתד ומחה שחת יפלו חרומה ובכורים בא׳ ומאה בטלי משא״כ במעשר דמדאורייתא חד בתרי בטיל והאי עולין אינו ר"ל שתתבטל הסאה של תרומה שנפלה דודאי היא לריכה שנפנה דודחי הית נריכה להרים כדמפרש בבכורות (כב:) מפני גזל השבט וכאן לא שייך להאריך מזה: ושעונין רחילת ידים דידים שניות פוסלות את התרומה משא"כ במעשר ה"ז מגסי הרוח וא"ת והא אמרינן (פרה פ"יא מ"ה) המנויק (פרים פים מדברי כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים אסור בתרומה ומותר בחולין ובמעשר ורבי מאיר אומר אף במעשר וי"ל דהא דקאמר ר"מ אף במעשר היינו דוקא באכילת מעשר אבל הכא בנגיעה איירינן דידים שניות פוסלות במגע אבל לא לא מעשר וידוי מעונים' בחרומה דאינו חייב בוידוי והאי דקאמר דתרומה אינה טעונה וידוי היינו דוקא באפי נפשה אבל עם נחפי נפסי חבר עם מעשר אגב גררא טעונה וידוי כדאמרי (מע״ש (מע"ם פ"ה מ"י) וגם נתתיו ללוי לרבות את התרומה גדולה ותרומת מעשר א"נ ר"ל טעונים וידוי שוידוי מעכב במעשר ובכורים מעכב במעשר ובכורים ואינו מעכב בתרומה דהכי משמע במסכת בכורים (ירושלמי דבכורים פ"ב

לפסול דאי משום דחטאת קרייה רחמנא הא לא דמי הואה לשאר עבודה שהרי הזר כשר בה וי"ל מדקפיד קרא אהנחה במקום טהור וא"ת והיכי ילפינן מהזאה להכשיר טבול יום בשאר

עבודות דפרכינן מה להואה שכן זר כשר בה וי"ל דאפ"ה כיון דעיקר טהרה בהזאה אמיא ואכשר בה רחמנא טבול יום כל שכן בשאר עבודות וא"ת ואימא לרבות מחוסר כפורים שהעריב שמשו דלא מחסר אלא כפרה לחודה אבל טבול יום לא ואמר ר"י דמוקמא קרא בטומאה דכתיבא בהאי פרשה כגון טומאת מת דלא שייך כפרה והכי אמרינן בזבחים בפ"ב (דף יו: ושם) דמאן דמכשיר מחוסר כפרה הסבר טומחה דכל התורה כולה דבכל טבול יום מכשיר אפילו הוא מחוסר כפרה ומאן דפסל הסבר טומאה דאותה פרשה היינו טבול יום דמת ח ודלא בעי כפרהו אבל דזב ומלורע ויולדת אפי׳ העריב שמשו לא: כךל מחמור לא יליף. וא״ת מאי מיבעיא (א) ליה פשיטא דהיכי נילף קל מחמור וי"ל דמספקא להו הא דיליף פסח ממעשר אי בג"ש דממנו יליף ילפינן נמי מעשר מפסח אע"ג דהוי קל מחמור או בק"ו יליף

ואוכלן ולא בג"ש א) א"נ מספקא ליה אי ג"ש מופנה או אינו מופנה: ואםורים לזרים. וא"ת כיון דתנא דחייבין חומש אמאי אילטריך תו למתני ואסורים לזרים ואין לומר משום דבעי למתני משא"כ במעשר דשרי לזרים דהא במסכת חלה (פ"א מ"ט) קתני ש' (התרומה והבכורים) חייבין עליהן מיתה וחומש ואסור לורים אע"ג דלא מסיים התם משא"כ במעשר וחירן בערוך ערך טען דאסור לזרים אינטריך לחלי שיעור דאסור למאן דאמר מדרבנן ולמ״ד מדאורייתא ב עוד פי׳ לשון אחר ואסור לורים אפי׳ ע״י פדיון ואין נראה פירוש זה דאין להם פדיון אמרינן לקמן דשייר: בבםר בהן. בפרק הזרוע והלחיים (חולין קלא.) מפרש למה אמרו בכורים נכסי כהן ליקח בהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה משא"כ במעשר שני כדתנן במסכת מעשר שני (פ״א מ״ו) ומייתי לה בקידושין בפ״ב (דף נו.) אין לוקחין בהמה טמאה עבדים וקרקעות ממעות מעשר שני ולכאורה משמע דדוקא הני הוא דאסירי אבל ליקח מהן מלבושין שרי וכן תנן במסכת מעשר שני (פ״ה משנה יב) ומייתינן לקמן (דף עד.) לא נתתי ממנו למת ליחח לו ארון ותכריכין משמע הא לחי דומיא דמת נתתי דהיינו

ואוכלן מלבושים דהכי דייק לקמן גבי סיכה וקשה דבירושלמי אמר בהדיא לא נתתי ממנו למת מה אנן קיימינן אם להביא ארון ותכריכין דבר זה אסור לחי ולמת משמע דאסור לקנות מלבושים לחי ובכמה מקומות תגן במסכת מעשר שני (פ"א מ"ו) דאסור לעשות שום סחורה במעשר ולא ניתן אלא לאכילה ושתיה וסיכה ואר"י דמ"ל דהנהו משניות דאסרי אתו כר"מ דאמר (בקידושין דף נכ:) ממון גבוה הוא והגך כר"י דשרי דאמר (שם) ממון הדיוט הוא והא דמשמע בפ"ב דקידושין (דף נד: ושם) דליכא אלא חד סתמא כרבי יהודה אע"ג דההיא דשרי מלבושים אתיא כוותיה מ"מ יש יותר סתמות כר"מ עוד נראה לר"י דהמשניות אינן חולקין זו על זו ומן התורה לא אסירי אלא עבדים וקרקע ובהמה טמאה אבל מלבושים שרו ומדרבנן אסרו אפילו מלבושים והא דדריש בירושלמי לא נחחי למח י[אין ליקח לו ארון ותכריכין לחי נמי אסור אסמכחא בעלמא היא ואכילת בהמה דשריא במעשר שני בשעת דישה י למ"ד ממון הדיוט הוא נראה דבשלא בשעת דישה אסור מיהא מדרבנן ולמ"ד ממון גבוה נראה דאסור מן התורה להאכיל לבהמה: בה שאין כן במעשר. חימה כיון דלקמן (ע"ב) ילפינן בכורים ממעשר דאסורין לאונן מדאיתקוש למעשר שני נילף נמי מעשר מביכורים שיתחייב מיתה האוכלו בטומאת הגוף ולענין איסור זרות ניחא דבהדיא שריא רחתוא לזרים וי"ל דדרשינן ותתו בו כי יחללוהו (ויקרא כב) בו ולא במעשר כדדרשינן ביש מותרות (לקתן פו. ושם) בו ולא במעשר ראשון דאפילו לר"מ דאסר לזרים לא מחייב מיתה ודרשינן נמי בהנשרפין (סנהדרין פד. ושם) בו ולא במעילה והא דמעשר שני בטל ברוב היכא דאין לו מתירין ולא ילפינן מבכורים דעולים באחד ומאה משום דבכורים גופייהו בטלים ברוב מדאורייתא והא דדרשינן בספרי מאת מקדשו ממנו אסמכחא בעלמא היא כדאמר בהניזקין (גיטין דף נד: ושם) נפלו ונתפלעו והא הכא דמדאורייתא בטלי ברובא כו' אלמא ערלה וכלאי הכרם בטלים ברוב מדאורייתא ועוד בשילהי פירקין (לקמן פב.) גבי שאני אומר חולין לחוך חולין נפלו דתלינן להקל כשרבו חולין על התרומה משמע דבטל ברוב מדאורייתא ומיהו קשה דנילף בכורים ממעשר לענין דלא ליהוי נכסי כהן דהיינו לחומרא ולא מתרומה לקולא ואם מעשר גופיה הוי מדרבנן הא דאין לוקחין בהמה טמאה ועבדים וקרקעות הוה ניחא אבל אי אפשר לומר כן למאי דפרישית לעיל דמדרבנן אפי׳ כל מילי נמי אסור יואבל לענין ערל כי האמר חנא ושייר ק״ה אמאי לא יליף מעשר מבכורים ולמאי דפי׳ לעיל דאיכא למעוטי (ט א״ש) וא״ת והיכי קתני לענין רחילת ידים משא״כ במעשר והתניא בפ״ב דחולין (ד' לג:) כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים אסור בתרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי ר"מ וחכמים אוסרים במעשר ואר"י דהתם לאכילה והכא לנגיעה וא"ח וליתני חלה דבכורים ותרומה

פטור מן החלה ומעשר חייב וו"ל דהא חנן במסכת חלה (פ"א מ"ג) מעשר שני והקדש שנפדו חייבים בחלה נפדו אין לא נפדו לא: אין ללמוד ש: רבועובין וידוי. אע"ג דדרשינן בפ' בתרא דמ"ש (מ"י) וגם נתתיו ללוי זו תרומה אר"י דלא היה מתודה על התרומה אלא אגב מעשר אבל אם אבד המעשר לא היה מתודה עליה בפני עצמה: רקיבין בביעור. פי' ריב"ן דביעור מעשר לאו היה מתודה עליה בפני עצמה: רקיבין בביעור. פי' ריב"ן דביעור מעשר לאו הבלורים לאחר החג בדאמר במכות (ד' יח: ושם) הפריש בכורים קודם החג ועבר עליהן החג ירקבו ואין נראה לר"י דאין זה ביעור והתם טעמא דירקבו לפי שנראו לקריאה ונדחו וביעור דבכורים הוי כשל מעשר דכי נתנן לכהן קודם החג או הפרישן לאחר החג יכול לשומרן עד שנה ד' וא"ת תרומה נמי טעונה ביעור כדתנן במסכת מעשר שני (פ"ה משנה ו) כיצד היה הביעור תרומה ותרומת מעשר לבעלים וי"ל דתרומה א"ל ליה רק ליתנה לכהן והכהן יכול לשומרה כל זמן שירצה אבל מעשר שני ובכורים לריך לבערם מן העולם בכל מקום שהן ור"ש דפטר בבכורים היינו שאין הכהן לריך לבערם אבל ישראל לריך ליתנם לכהן כתרומה והכי תנן בפרק בתרא דמעשר שני עי"ט של שנה רביעית ושל שביעית היה הביעור כילד היה ביעור נותן תרומה 

העסיה. שטהרתי לך כאן מכלל שהוא טמא לדבר אחר כגון טבול 🕈 ליבוד עד שבוד יום שבשר בפרה. וא"ת מהיכא חיסק אדעתיה יום שטמא לתרומה דאי ס"ד טהור ממש לישתוק קרא מיניה ואנא ידענא דטמא אסור בפרה דהא חטאת קרייה רחמנא אלא מאי טהור טהור כל דהו ואשכחן טבול יום דמיקרי טהור דכתיב (ויקרא יד)

בתרומה: ואם איתא. דקל מחמור לא יליף ומותר ערל במעשר:

הבחת מקום. אבל תרומה נאכלת בגבולין: וטעונין וידוי. בערתי

הקדש מן הבית (דברים כו) הנה הבחתי חת רחשית [שם] בבכורים:

ואסורין לאוגן. בכורים: ור"ש מסיר. בכורים לאוגן. ולקמן" מפרש

טעמייהו: וחייבין בביעור. בכורים ומעשר שני בשנה השלישית שאם

שהה מעשרותיו שנה ראשונה ושניה מוליכן בשלישית לירושלים ומתודה

בערתי הקדש מן הבית וכו׳ ואם לא הוליכן מתבערין בכל מקום שהן:

ור"ש פוטר. בבכורים: וחילו חסור לבער מהן בטומחה. לת"ק

דמקיש בכורים למעשר לכל מילי ה"ל למיתני ואסור להדליק מהן

אם נטמאו דאין טומאתן מחירתן להבערה ולא אמרי׳ אע״ג דלא ניתן

מעשר אלא לאכילה ושתיה וסיכה כדכתיב (שם יד) ואכלת הני מילי

טהור אבל היכא דנטמא דלא חזי לאכילה ידליק בו אלא אסור

לבער בטומאה כדכתיב (שם כו) ולא בערתי ממנו בטמא: משא"כ

בתרומה דטומאתה מתירתה בהבערה כדיליף לקמן בשמעתין [ע"ב]:

הערל

יוהזה המהור על הממא שמהור מכלל שהוא

ממא "לימד על מבול יום שכשר בפרה

בעו מיניה מרב ששת ערל מהו במעשר כי

היכי דיליף פסח ממעשר לענין אנינות

ביליף נמי מעשר מפסח לענין ערלות או

דלמא חמור מקל יליף קל מחמור לא יליף

אמר להו תניתוה ביהתרומה והבכורים

חייבים עליהן מיתה וחומש ואסורין לזרים

והן נכסי כהן ועולין באחד ומאה ומעונין

רחיצת ידים והערב שמש הרי אלו בתרומה

וכבכורים מה שאין כן במעשר ואם איתא

ניתני ערל אסור בהן מה שאין כן במעשר

תנא ושייר ומאי שייר דהאי שייר שייר י

דקא תני סיפא ייש במעשר ובבכורים ∘מה

שאין כן בתרומה ישהמעשר יוהבכורים

מעונין הבאת מקום יומעונין וידוי סיואסור

לאוגן ורבי שמעון מתיר "וחייבין בביעור

ור"ש פומר ואילו "אסור לבער מהן במומאה

ורחך במים וטהר: אנינות. גבי מעשר כתיב ולא בפסח ומיניה ילפינן: מיתה. טמא האוכלה כדכתיב ושם כב) ומתו בו כי יחללוהו ובכורים כתרומה דאמר מר (מכות יז.) ותרומת האוכלן בשוגג אבל במעשר שני לא דהא זרים אכלי ליה ואין חומש אלא בפודה את מעשרו: והן (הן) נכסי כהן. לקדש בהן את האשה וליקח בהן עבדים וקרקעות ובהמה טמחה אבל מעשר לא ניתן אלא לאכילה ושתיה וסיכה ואין אשה מתקדשת בו וסתם משנה ר"מ דאמר (ב"ק דף סט:) מעשר ממון גבוה הוא ואע"ג דקולה הוא לגבי תרומה ובכורים אפ״ה חשיב ליה והכי נמי אמרינן בחחד ומחה. חבל מעשר בטל ברוב ולא בעי אחד ומאה: וטעונין רחילת ידים. אפילו הן פירות דסתם ידים שניות הן מדרבנן ופוסלות את

ידך יו אלו הבכורים: וחומש. זר בב"מ פ' הזהב (דף נג.) דקולא הוא: התרומה אבל מעשר וחולין קי"ל (חולין דף קו.) הנוטל ידיו לפירות ה"ז מגסי הרוח: והערב שמש. כדילפינן בהאי פירקא (לקמן עד:) טבול יום מותר במעשר ואסור

יומל מג: זבחים יו:. ב) ב"מ נב: בכורים פ"ב מ"טו, ג) וסוכה נד. וש"נו. ל פורים פ"ב מ"ב, ד) בכורים פ"ב מ"ב, ד) [פסחים לו: ושם איתא ואסורין לאונן], ו) [דברים יג], ז) [ע"ב], ה) רש"ל, ע) [ל"ל החלה והתרומה], רש"ל, כ) וב"מ ל.ן, ל גליון, מ) [ועי׳ תוספות מנחות טו. ד״ה לחס],

תורה אור השלם וְהָזָּה הַטָּהֹר עַל ַרְּאָרֶתְּי נִישְּׁוּוּ עֵּלְ הַשְּׁלֵישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּבִיעִי וְחִשְׁאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהַבֶּּס בַּיּוֹם הַשְּבִיעִי וְכִבֶּּס בַּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְבָבֶּּס בָּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטְהֵר במדבר יט יט בַעַרַב:

גליון הש"ם נמ' משא"כ בתרומה. עי מנחות טו ע"א תד"ה לחם:

הגהות הב"ח (h) תום' ד"ה קל וכו' מיבעיא להו פשיטא: (ב) ד"ה מה וכו׳ למטונוי

> מוסף רש"י , הובא בעמוד קודם.

תוספות ישנים

בי היכי דיליף פסח ממעשר לענין אנינות. פירוש משום דילפינן ליה בק"ו ומה מעשר הקל אמרה תורה לא אכלתי באוני ממנו פסח חמור לכ"ש. וחימה מה למעשר שכן טעון כסף לורה וי"ל דילפינן לה ממעשר מג"ש דממנו ממנו וא"ת ושאר הדשים מנא לו דאסירי לאונן וי״ל דילפינן מפסח מאת תורת וא״ת הלא למד מלמד הוא דפסח ילפינן ממעשר וי״ל כיון דמלמד קמא א) הוי חולין דמעשר לה הוי קדשים למדין וחחרין ולמדין: א) ולא נהירא לראש"י דהא איך היה מסופק אם מק"ו יליף הלא איכא פירכא כדפרישית מה למעשר שכן טעון כסף נורה אלא נראה שפון כפןף פולט מפור דילפינן דודאי ידע שפיר דילפינן פסח ממעשר לענין אנינות ממש אכן מספקא ליה אם הג"ש מופנית מכל לד וילפינן אף קל מחמור או אינה מופנית רק גבי מעשר. אכן אפרש לקמן מעשר. חכן הפרש לקמן בע"ה דפירכא דטעון כסף זורה לא מהניא מידי אלא לגבי אכילת חוך לחומה אבל לגבי טומאה ואנינות לם שיכל מידי: ב) ואף למ"ד דמלי שיעור אסור למ"ד דמלי שיעור אסור מן המורה וא"כ אין חידוש לומר הכא דאסור האסורים שבמורה נמי. וי"ל אסורים שבמורה נמי. וי"ל דאנטריך דסד"א דהכא בתרומה כיון שאין זה איסור השוה בכל דהא שרי לכהנים ס"ד דלה מתסר לזרים חלי שיעור ולמ"ד חלי שיעור דרבנן ס"ד דהכה לה גזרו משום דאינו שוה בכל גור משום דמינו שלים פכל (וי"מ) וחייבין עליה מיתה לא מיירי בזר אלא בכהן האוכלה (בטומאה): וגבםי כהן פ"ה לקדש החשה משא"כ במעשר דממון גבוה לר' מאיר ואע"ג